

Zpráva veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí o činnosti za 3. čtvrtletí roku 2025

Informujeme Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o své činnosti podle § 24 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 1c odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

A. Ombudsman	4
A.1 Přehled o činnosti ombudsmana	4
A.1.1 Činnost ombudsmana v číslech	4
A.1.2 Mezinárodní spolupráce.....	5
A.1.3 Připomínková řízení.....	5
A.1.4 Řízení před Ústavním soudem	7
A.2 Vyřizování podnětů a jiná šetření postupu úřadů	7
A.2.1 Ombudsman se zastal ženy, která byla nezákonné sterilizována a roky čekala na spravedlnost (sp. zn. 1386/2025/VOP)	8
A.2.2 Ombudsman přispěl ke zrušení nezákonného povolení obtěžující továrny (sp. zn. 1389/2023/VOP)	8
A.2.3 Ombudsman upozornil úřad práce, že příjemci příspěvku na bydlení nemusí vždy rozepisovat náklady do předepsaného formuláře (sp. zn. 4936/2024/VOP)	9
A.2.4 Ombudsman přesvědčil Ministerstvo zahraničních věcí, že velvyslanectví má o nepřijatelných žádostech o vízum činit usnesení (3036/2025/VOP) .	9
A.2.5 Ombudsman poučil krajský úřad, jak posuzovat neshody rodičů při výběru školy (sp. zn. 388/2025/VOP).....	10
A.3 Ochrana a prosazování základních práv a svobod	11
A.3.1 Mezinárodní spolupráce.....	11
A.4 Návštěvy zařízení a sledování vyhoštění	11
A.4.1 Systematické návštěvy a sledování vyhoštění	11
A.4.2 Zástupce ombudsmana jednal o podmírkách v Dětské psychiatrické nemocnici Louny	12
A.4.3 Ombudsman prosadil větší ochranu pacientů: změny míří na špatné zacházení i právo na důstojnost.....	13
A.4.4 Vězni budou mít přístup ke stanoviskům ombudsmana.....	13
A.4.5 Ombudsman upozornil policii na správný postup před realizací vyhoštění (sp. zn. 15/2025/NZ).....	14
A.5 Prosazování práva na rovné zacházení a na volný pohyb občanů EU	15
A.5.1 Ombudsman se zastal člověka s Downovým syndromem, kterého pojišťovna odmítla pojistit (sp. zn. 3984/2023/VOP).....	15
A.5.2 Ombudsman posoudil věkovou diskriminaci při přijímání do zaměstnání (sp. zn. 4983/2024/VOP)	16
A.5.3 Zásadní pracovní jednání.....	16
A.5.4 Osvěta.....	16
A.5.5 Konference, kulaté stoly a školení	16

A.5.6 Mezinárodní spolupráce.....	17
A.6 Ochrana a prosazování práv lidí se zdravotním postižením	17
A.6.1 Zasedání poradního orgánu	18
A.6.2 Výzkum	18
A.6.3 Spolupráce s Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením a mezinárodní spolupráce	19
A.6.4 Spolupráce s lidmi s postižením, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty	19
A.6.5 Konference, kulaté stoly a školení	20
B. Dětský ombudsman	21
B.1 Činnost dětského ombudsmana v číslech.....	21
B.2 Zvláštní oprávnění dětského ombudsmana.....	22
B.2.1 Řízení před Ústavním soudem	22
B.3 Ochrana a prosazování práv dítěte	22
B.3.1 Návštěvy dětských zařízení	22
B.3.2 Mezinárodní spolupráce.....	22
B.3.3 Ostatní spolupráce	23
B.3.4 Konference, kulaté stoly a školení	23
B.3.5 Osvěta.....	23
B.4 Vyřizování podnětů a jiná šetření postupu úřadů a jiných subjektů	24
B.4.1 Dětský ombudsman zkontoval, že OSPOD dělá vše pro to, aby dívka se specifickými zdravotními potřebami byla svěřená do zařízení, které jí poskytne odpovídající péči (sp. zn. 315/2025/DO)	24
B.4.2 Dětský ombudsman se zastal mladíka, který utíkal před domácím násilím	24

A. Ombudsman

A.1 Přehled o činnosti ombudsmana

A.1.1 Činnost ombudsmana v číslech

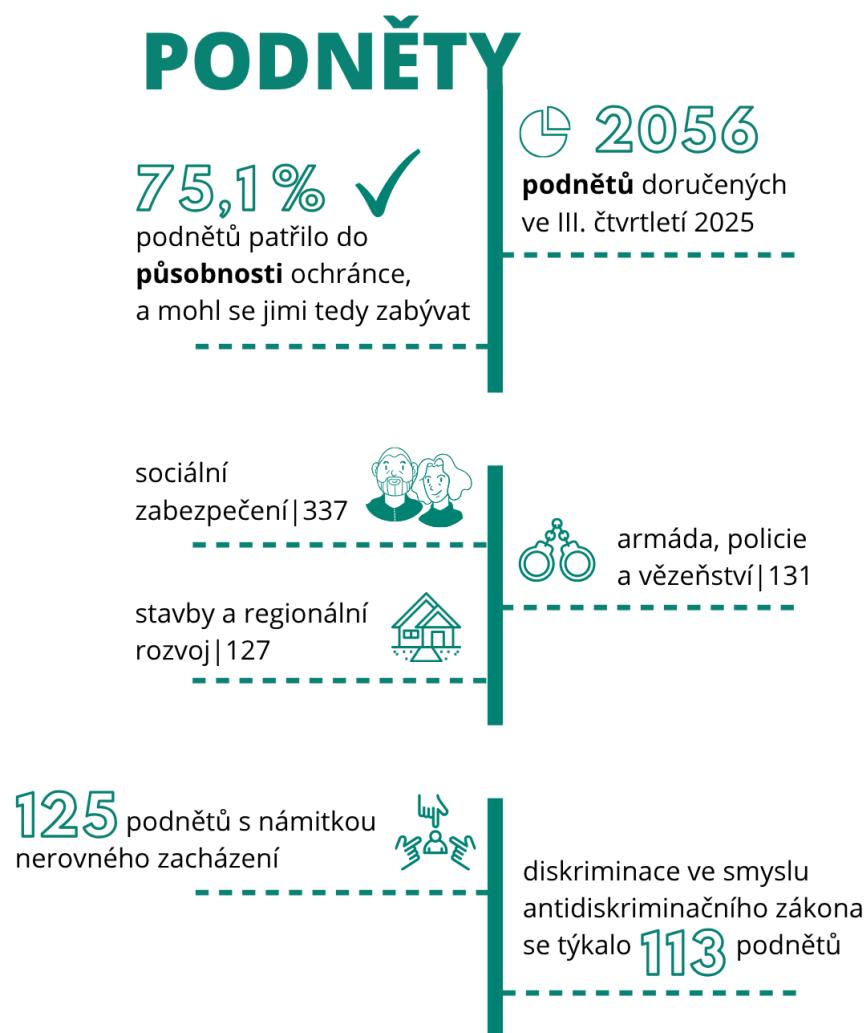
Ve 3. čtvrtletí 2025 jsme obdrželi celkem **2056** podnětů (o 132 více než loni ve stejném období). Podíl podnětů v působnosti (**75,1 %**) se blíží průměru roku 2024 (73 %).

Nejvíce podnětů se tradičně týkalo sociálního zabezpečení (337), dále armády, policie a vězeňství (131) a staveb (127).

Ve **125** podnětech lidé namítali nerovné zacházení, z toho **113** se týkalo diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona. V **7** případech jsme také poskytli informace a analýzy týkající se diskriminace mezinárodním subjektům či vnitrostátním orgánům (mimo jiné k diskriminaci z důvodu zdravotního postižení nebo k rozlišování mezi sezdanými a nesezdanými páry).

Navštívili jsme **10** zařízení (včetně dětského domova, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a policejních cel). Sledovali jsme **1** vyhoštění cizince.

Počty podnětů ilustruje následující obrázek:

A.1.2 Mezinárodní spolupráce

Ombudsman i jeho zástupce sdíleli zkušenosti se svými kolegy ze zemí V4 při letošním setkání této platformy v Maďarsku. Diskuze se zaměřila na téma společného zájmu – monitorování práv lidí omezených na svobodě v rámci národních preventivních mechanismů (NPM) proti mučení a jinému nelidskému zacházení a také ochranu práv lidí s postižením. Účastníci setkání navštívili nově vybudovanou věznici ve městě Csenger, která má sloužit jako příklad moderního přístupu k vězeňství.

Zástupce ombudsmana se zúčastnil setkání vedoucích představitelů národních lidskoprávních institucí (NHRI). Tato setkání pravidelně pořádá Evropská síť národních lidskoprávních institucí (ENNHR) jako prostor pro sdílení zkušeností představitelů a nejvyššího managementu NHRI a pro strategické plánování činností jednotlivých institucí i celé ENNHR. Témata letošního setkání bylo například stanovení priorit v rámci širokého mandátu NHRI, připravenost na krize a budování odolnosti, využití umělé inteligence v NHRI nebo spolupráce NHRI a ENNHR s Radou Evropy.

A.1.3 Připomínková řízení

Ombudsman připomínkoval **7** právních předpisů a jiných dokumentů za III. čtvrtletí 2025.

V rámci toho uplatnil **45** dílčích připomínek – argumentů.

Nejvíce dílčích připomínek měl ke strategii rozvoje sociálních služeb do roku 2030, celkem **20**.

Dále připomínkoval

akční plán deinstitucionalizace sociálních, služeb

záměr evidence bytů v RÚIAN,

koncepci rozvoje probace do roku 2035,

vyhlášku o požadavcích na výstavbu,

zákon o opravě výrobku

○○○

Připomínky k návrhu Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2035¹

Ombudsman se ve svých připomírkách zaměřil na tu část návrhu Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2035, která se týká obětí trestních činů. Upozornil, že Koncepce sice zdůrazňuje význam práce s oběťmi trestních činů, ale postrádá konkrétní kroky k naplnění tohoto cíle. Chybí v ní jasně stanovené strategické cíle, opatření a měřitelné ukazatele zaměřené na podporu obětí, stejně jako detailní popis role Probační a mediační služby v systému pomoci obětem a její spolupráce s ostatními institucemi. Poukázal také na absenci systému sběru dat o obětech a nedostatečně rozpracovaný mechanismus pro jejich včasné informování o právech, dostupných službách a možnostech podpory. Celkově navrhoval, aby koncepce lépe reflektovala potřeby obětí a v praxi vedla k efektivnější a koordinovanější pomoci.

Připomínka k návrhu vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu²

Navrhovaná úprava zavádí zásadu, že za denní osvětlení se nepovažuje požadavek na proslunění, a to ani pro stávající stavby ovlivněné navrhovanou stavbou. Ombudsman upozornil, že jde o nové pravidlo, které by znemožnilo vlastníkům existujících budov bránit se proti zastínění, čímž by došlo k zásahu do jejich zdraví, kvality bydlení a majetkových práv. Taková úprava by podle ombudsmana měla být zakotvena zákonem, nikoli vyhláškou. Odkázal také na judikaturu a odborné studie, které potvrzují význam přístupu slunečního světla pro lidské zdraví a hodnotu nemovitostí. Navrhl proto vypuštění sporného bodu z návrhu vyhlášky.

Připomínky k návrhu Akčního plánu pro deinstitucionalizaci sociálních služeb v ČR na období 2026–2028³

Ombudsman dlouhodobě sleduje přípravu akčního plánu pro deinstitucionalizaci. Na úvod svých připomínek proto ocenil, že Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) zohlednilo některé z jeho podnětů již v rámci předchozích debat a že se zavázalo k transformaci pobytových sociálních služeb, jichž je samo zřizovatelem, na služby komunitního typu. Z pozice monitorovacího orgánu pro práva lidí s postižením také poukázal na nedostatky akčního plánu.

Upozornil na vágně formulovaná opatření bez měřitelných výstupů a konkrétního harmonogramu, což znemožní účinné hodnocení postupu. Dále upozornil na potřebu

¹ Celý text připomínek je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezeny/Edit/13992>.

² Celý text připomínek je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezeny/Edit/14014>.

³ Celý text připomínek je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezeny/Edit/14032>.

komplexní strategie deinstitucionalizace, která bude naplňovat požadavky Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, tedy například určí orgán odpovědný za realizaci a koordinaci deinstitucionalizace nebo bude obsahovat jednoznačný závazek dokončit transformaci, tedy provést úplné uzavření ústavů ve stanoveném termínu. Zásadní připomínkou je také nutnost zavedení moratoria na přijímání nových klientů do nekomunitních zařízení, protože pokračující umisťování do ústavní péče odporuje právu lidí s postižením na nezávislý život.

Připomínky k Národní strategii rozvoje sociálních služeb na období 2026–2030⁴

Strategie určuje směřování sociálních služeb na další roky a ovlivní tak, v jakých podmírkách budou v následujícím období žít zranitelní lidé jako děti s postižením, senioři nebo pečující lidé. Ombudsman proto k tomuto strategickému dokumentu uplatnil řadu připomínek týkajících se oblastí, které dlouhodobě sleduje a v nichž usiluje o zlepšení. Navázal také na připomínky k Akčnímu plánu pro deinstitucionalizaci. Část jeho připomínek se proto týkala práva na nezávislý způsob života. Upozornil na potřebu posílit například terénní či komunitní služby. Chybělo mu také jednoznačné určení, kdo bude za deinstitucionalizaci odpovědný. Dále upozornil na neřešený problém neregistrovaných sociálních zařízení, která poskytují péči seniorům či dalším zranitelným osobám, aniž by měla potřebné oprávnění. To přináší jejich klientům řadu rizik. Výhrady měl také k tomu, že stále chybí personální, materiální a technické požadavky pro jednotlivé typy sociálních služeb.

A.1.4 Řízení před Ústavním soudem

Ombudsman a dětský ombudsman zaslali Ústavnímu soudu společné vyjádření týkající se zvláštních zápisů do prvních tříd pro ukrajinské děti. Ty ředitelům škol umožňují zorganizovat zápis ukrajinských dětí později než zápis všech ostatních českých i zahraničních dětí. Napadená ustanovení považují za protiústavní a diskriminační. Zavádějí totiž méně příznivé zacházení s ukrajinskými dětmi, a to na diskriminačním základě. Představují tak přímou diskriminaci z důvodu národnosti (potažmo státní příslušnosti). Navíc mohou být v rozporu také s unijním právem. Společně se proto připojili k návrhu senátorů na zrušení ustanovení zákona o možnosti dvojích zápisů.⁵

A.2 Vyřizování podnětů a jiná šetření postupu úřadů

Již od roku 2001 ombudsman chrání osoby před nezákonným či jinak nesprávným jednáním nebo nečinností správních úřadů. Má právo nahlížet do spisů, žádat úřady

⁴ Celý text připomínek je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/14082>.

⁵ Tisková zpráva ombudsmana ze dne 23. září 2025, dostupná z https://www.ochrance.cz/aktualne/zastavi_ustavni_soud_oddeleni_zapisy_prvnacku_z_ukrajiny_zruseni_je_namiste_shoduji_se_ombudsman_i_zastupce_detskeho_ombudsmana/.

o vysvětlení a vést místní šetření. Zjistí-li pochybení úřadu, doporučuje opatření k nápravě, rozhodnutí úřadu však nemůže zrušit ani nahradit.

A.2.1 Ombudsman se zastal ženy, která byla nezákonně sterilizována a roky čekala na spravedlnost (sp. zn. 1386/2025/VOP)⁶

Ministerstvo zdravotnictví musí o nároku na odškodnění protiprávní sterilizace rozhodnout do 60 dnů ode dne podání žádosti (§ 5 odst. 3 zákona č. 297/2021 Sb.). Pokud správní soud zruší zamítavé rozhodnutí ministerstva i ministra a vrátí jim věc zpět, je ministerstvo povinno rozhodnout do 60 dnů ode dne jejího obdržení.

Žena od roku 2022 opakovaně žádala Ministerstvo zdravotnictví o odškodnění za protiprávní sterilizaci. Ministerstvo její žádosti zamítalo. Prý neprokázala, že jí byla sterilizace provedena v rozporu s právem.

Ministerstvu ombudsman opakovaně vytýkal, že mnohonásobně překročilo lhůtu na vyřízení. Žádosti navíc zamítalo v rozporu s dochovanou částí zdravotnické dokumentace.

Ombudsman podpořil ženu právními argumenty a doporučil jí, aby se obrátila na soud. Ten ministerstvu vrátil věc k dalšímu řízení. Až poté ministerstvo žadatelce přiznalo odškodnění 300 tisíc Kč. Nebyla totiž dostatečně poučena o důsledcích sterilizace. Žena se tak po dlouhých třech letech od podání žádosti dočkala zadostiučinění.

A.2.2 Ombudsman přispěl ke zrušení nezákonného povolení obtěžující továrny (sp. zn. 1389/2023/VOP)⁷

Stavebník nejedná v dobré víře, pokud postaví stavbu v rozporu s povolením a teprve poté požádá o povolení změny stavby před dokončením. Úřad v takovém případě nemůže zamítat odvolání opomenutých účastníků s odkazem na dobrou víru stavebníka (§ 84 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád).

Dívce vadil zápach z blízké továrny na výrobu instantních těstoven. Obtěžoval celou její rodinu i další lidi z okolí. Když si na továrně stěžovali u krajského úřadu, sdělil jim, že stavebník jednal v dobré víře. Továrna tedy může fungovat, i když byla povolena v rozporu se zákonem.

⁶ Zpráva o šetření je dostupná v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/nalezene/edit/13892>.

⁷ Zpráva o šetření je dostupná v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12692>.

S postupem krajského úřadu ombudsman nesouhlasil a svůj názor sdělil nadřízenému Ministerstvu pro místní rozvoj. To mu dalo za pravdu a nezákonné rozhodnutí úřadu zrušilo. Stavební úřad zahájil řízení o odstranění stavby a s lidmi žijícími v blízkosti továrny jedná jako s účastníky řízení.

A.2.3 Ombudsman upozornil úřad práce, že příjemci příspěvku na bydlení nemusí vždy rozepisovat náklady do předepsaného formuláře (sp. zn. 4936/2024/VOP)⁸

Příjemce příspěvku na bydlení musí úřadu práce dvakrát ročně doložit výši příjmů a uhrazených nákladů na bydlení v předchozím kalendářním čtvrtletí. Na rozdíl od žádosti o dávku však zákon nevyžaduje, aby tak učinil na předepsaném formuláři.

Samoživitelka doložila úřadu práce výpisy z bankovního účtu. Prokazovala jimi platby nákladů na bydlení za předchozí kalendářní čtvrtletí. Platby se shodovaly s výší sjednaných úhrad podle nájemní smlouvy. Úřadu práce však výpisy nestačily a vyzval samoživitelku, aby uhrazené náklady vypsala do předepsaného formuláře. Až poté, co to udělala, pokračoval ve výplatě dávky.

Ombudsman upozornil úřad práce, že jeho požadavek byl nadbytečný. Ten s ním však nesouhlasil. Za pravdu ombudsmanovi dalo až Ministerstvo práce a sociálních věcí. Úřad práce poučilo, že má předepsaný formulář žádat jen tehdy, je-li to nezbytné.

A.2.4 Ombudsman přesvědčil Ministerstvo zahraničních věcí, že velvyslanectví má o nepřijatelných žádostech o vízum činit usnesení (3036/2025/VOP)⁹

Při zjišťování nepřijatelnosti žádostí ruských a běloruských občanů o udělení oprávnění k pobytu se postupuje obdobně podle zákona o pobytu cizinců. Velvyslanectví má proto povinnost o nepřijatelnosti žádosti o pobyt učinit usnesení do spisu (nařízení vlády č. 55/2024 Sb. a § 169h odst. 5 zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců).

Stěžovatel ruské státní příslušnosti opakovaně žádal u velvyslanectví o pobyt za účelem studia. Tento typ žádosti je podle nařízení vlády nepřijatelný. Stěžovatel namítl, že velvyslanectví nečiní o žádosti žádné usnesení tak, aby se proti němu mohl soudně bránit.

Ombudsman dovodil, že nepřijatelnost žádostí o pobyt podle nařízení vlády se má řídit v plném rozsahu právní úpravou § 169h odst. 5 zákona o pobytu cizinců. Podle něj má

⁸ Zpráva o šetření je dostupná v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/nalezene/edit/13614>.

⁹ Zpráva o šetření je dostupná v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/14042>.

proto velvyslanectví povinnost učinit o nepřijatelnosti usnesení do spisu. Tento postup umožní neúspěšným žadatelům bránit se žalobou proti rozhodnutí.

Ministerstvo zahraničních věcí odůvodnění ombudsmana uznalo a přijalo metodické opatření k nápravě. Velvyslanectví bude nyní vyhotovovat v případě nepřijatelných ruských a běloruských žádostí o pobyt usnesení.

A.2.5 Ombudsman poučil krajský úřad, jak posuzovat neshody rodičů při výběru školy (sp. zn. 388/2025/VOP)¹⁰

- I. Pokud ředitel školy vyhoví žádosti o přijetí dítěte do školy podané pouze jedním z rodičů a z odvolání druhého rodiče se dozví, že rodiče nejsou ve shodě, pozbyvá nejpozději tímto okamžikem dobrou víru (§ 876 odst. 3 občanského zákoníku).
- II. Takové odvolání je podané nesprávně zastoupeným účastníkem řízení a hrozí, že jej ředitel školy jako nepřípustné zamítne. Předtím by ale ředitel měl účastníka o této vadě vyrozumět, vyzvat ho k nápravě (doložení souhlasu druhého rodiče nebo nahrazení jeho souhlasu soudem), stanovit mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučit ho o důsledcích nesplnění výzvy.
- III. Pokud se dítě v zastoupení jedním z rodičů vzdalo práva na odvolání, ředitel školy nevěděl o neshodách rodičů a následně dítě v zastoupení druhého rodiče podalo odvolání, takové odvolání se jako nepřípustné zamítne (§ 81 odst. 2 a § 92 odst. 1 správního rádu).

Matka se i s dětmi přestěhovala 250 km od původního bydliště. Své potomky přihlásila do nové mateřské a základní školy. Ředitelé škol rozhodli o jejich přijetí. Když se o tom dozvěděl otec dětí, odvolal se. Krajský úřad ale jeho odvolání zamítl.

Postup úřadu vyhodnotil ombudsman jako nesprávný. Pokud ředitelé o sporech rodičů nevěděli, mohli o přijetí rozhodnout na základě žádosti matky. Když ale otec včas podal odvolání, neshody rodičů vyšly na jeho povrch. Ředitelé měli proto požadovat doložení souhlasu matky nebo jeho nahrazení soudním rozhodnutím.

Když se dítě vzdá práva na odvolání, nemůže ho později podat. Takové odvolání je potřeba zamítnout jako nepřípustné. Krajský úřad přislíbil, že doporučení zohlední ve své budoucí praxi.

¹⁰ Zpráva o šetření je dostupná v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13790>.

A.3 Ochrana a prosazování základních práv a svobod

Od 1. července 2025 má ombudsman plnit roli tzv. národní lidskoprávní instituce. Kromě stávajících lidskoprávních oblastí se může nově zabývat i tématy, která doposud do jeho působnosti nespadala (např. práva obětí trestních činů, bydlení nebo dostupnost právní pomoci). Měl by systematicky sledovat a hodnotit naplňování lidských práv, provádět výzkumy, vydávat doporučení k naplňování základních práv a svobod.

Ombudsman a pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí (Kancelář) začali pracovat na vytváření interního systému k systematickému monitoringu základních práv a svobod. Věnují se také nastavení postupů, které napomohou odhalovat systémová téma z jednotlivých případů ombudsmana. Aktuálně v rámci lidskoprávní „inventory“ shromažďují systémová téma z jednotlivých ombudsmanských agend. Ombudsman chce požádat o pomoc i zástupce občanské veřejnosti, aby přispěli svými návrhy na důležitá téma, kterými by se měl zabývat. Cílem je nejprve zmapovat současné problémy týkající se lidských práv a fungování úřadů. Následně ombudsman zvolí priority, kterými se bude v dalších letech zabývat. Výsledky této přípravné analytické práce bude moci využít pro své rozhodování i dětský ombudsman. Připravují se rovněž návrhy na zapojení občanské veřejnosti i v dalších aktivitách (např. výzkumy, činnosti poradního orgánu ombudsmana).

A.3.1 Mezinárodní spolupráce

Jako národní lidskoprávní instituce ombudsman v srpnu poprvé navštívil slovenský protějšek, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, které na Slovensku působí už více než 30 let. Společně se svým týmem zjišťoval praktické zkušenosti s fungováním národní lidskoprávní instituce, které bude moci využít v další práci.

A.4 Návštěvy zařízení a sledování vyhoštění

Od roku 2006 je ombudsman národním preventivním mechanismem podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Systematicky navštěvuje zařízení pro osoby omezené na svobodě z moci úřední i v důsledku závislosti na poskytované péči. Svá zjištění a doporučení zobecňuje v souhrnných zprávách z návštěv a formuluje standardy zacházení. Předkládá je samotným zařízením a jejich zřizovatelům a systémová doporučení ústředním orgánům státní správy. Od roku 2011 ombudsman rovněž sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění.

A.4.1 Systematické návštěvy a sledování vyhoštění

Ombudsman ve třetím čtvrtletí provedl 10 systematických návštěv zařízení. Konkrétně prověřil podmínky v těchto zařízeních:

- psychiatrické oddělení Nemocnice Tábor
- Věznice Světlá nad Sázavou
- Dětský domov Jaroměř
- ZDVOP Klokánek Žatec
- ZDVOP Dvůr Králové nad Labem
- Domov pro osoby se zdravotním postižením Plzeň
- neregistrovaná sociální služba v Šardicích
- policejní cely Mnichovo Hradiště
- policejní cely Praha (místní oddělení Malá Strana)
- policejní cely Praha (místní oddělení Bartolomějská)

Ombudsman rovněž sledoval průběh trestu vyhoštění cizince z Vazební věznice Praha Ruzyně na Letiště Václava Havla (Praha).

A.4.2 Zástupce ombudsmana jednal o podmínkách v Dětské psychiatrické nemocnici Louny

Podle dřívějších zjištění ombudsmana jsou děti v DPN Louny hospitalizované v nevhodných materiálních podmínkách. Jejich zlepšení brání především skutečnost, že nemocnice sídlí v pronajatých prostorách, kde může provádět jen drobné úpravy, zatímco rozsáhlejší rekonstrukce by představovaly nepřípustnou investici do cizího majetku. Pronajímatel navíc odmítá opravy spolufinancovat a požaduje, aby veškeré náklady nesla nemocnice, což je v rozporu se zásadami hospodárného nakládání s veřejnými prostředky. Dosud se nepodařilo získat vlastní pozemek pro výstavbu nové budovy. Přes opakované snahy zařízení tak reálné zlepšení podmínek zatím blokuje kombinace právních, organizačních a majetkových překážek.

Zástupce ombudsmana jednal s Ministerstvem zdravotnictví i vedením nemocnice o řešení dlouhodobých problémů tohoto zařízení. Zařízení nyní dostane finance na provozní rekonstrukci, aby se zlepšily materiální podmínky. Další jednání o možnosti přesunu do nových prostor včetně výstavby nové nemocnice budou pokračovat po jmenování nové vlády.

A.4.3 Ombudsman prosadil větší ochranu pacientů: změny míří na špatné zacházení i právo na důstojnost

Ombudsman již dříve úspěšně připomínkoval vládní návrh novely zákona o zdravotních službách.¹¹ Ministerstvo zdravotnictví akceptovalo připomínky ombudsmana a nyní tak dojde k následujícím změnám.¹²

Prvním úspěchem je zakotvení výjimky z povinné mlčenlivosti zdravotnického pracovníka ve chvíli, kdy je nutné zajistit řádné šetření špatného zacházení. Chybějící pravidlo, které by zajistilo, že nahlášení známeček špatného zacházení nebude porušením povinné mlčenlivosti, kritizoval ombudsman už dlouho.

Další legislativní změna se týká úpravy podmínek zásahu do soukromí při lékařském vyšetření osob omezených na svobodě. Právo pacienta na důvěrnost a respektování soukromí a právo odmítnout přítomnost třetích osob může být omezeno dozorem příslušníka Vězeňské služby ČR nebo Policie ČR pouze tehdy, pokud je to nezbytné kvůli důvodným obavám z útěku nebo o bezpečnost osob zúčastněných na poskytování zdravotních služeb nebo pacienta a hrozbu nelze odvrátit jinak.

Poslední změnou je zakotvení nové skutkové podstaty přestupku, která chrání lidskou důstojnost pacientů. Zdravotník nesmí porušit právo pacienta na úctu, důstojné zacházení, na ohleduplnost a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb. Toto téma v návrhu novely zákona zcela chybělo, ombudsman proto uplatnil připomínu nad rámec a požadoval jeho doplnění.

Novela zákona byla schválena v červenci 2025, změny budou účinné od 1. 1. 2026.

A.4.4 Vězni budou mít přístup ke stanoviskům ombudsmana

Vězni budou mít z podnětu ombudsmana přístup k Evidenci stanovisek ombudsmana (ESO). Tento krok je součástí projektu „Internet pro vězněné osoby“, který postupně zavádí přístup k internetu ve všech věznicích v České republice. Projekt je zaměřen především na osoby ve výkonu trestu, které se připravují na návrat do společnosti – tedy na ty, kteří se blíží ke konci výkonu trestu odnětí svobody.

Evidence stanovisek ombudsmana (ESO) je veřejně přístupná databáze, která obsahuje výstupy z činnosti ombudsmana – například jeho stanoviska, doporučení, šetření nebo upozornění adresovaná úřadům a institucím. Díky tomu je možné získat přehled o tom, jak ombudsman řeší konkrétní problémy v různých oblastech veřejné správy, včetně

¹¹ Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmírkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

¹² Zákonem č. 290/2025 Sb., který nabude účinnosti dne 1. 1. 2026.

zacházení s vězněnými osobami, podmínek ve věznicích nebo dodržování základních práv.

Pro vězněné osoby bude přístup k této databázi užitečný hned z několika důvodů:

- **Lepší orientace v jejich právech** – prostřednictvím ESO se mohou sami informovat o tom, jaká práva mají ve výkonu trestu a jaká pochybení už v minulosti ombudsman řešil.
- **Příprava na návrat do civilního života** – orientace v systému veřejné správy a ve vlastních právech může posílit schopnost vězně řešit běžné životní situace po propuštění – například při komunikaci s úřady, zdravotnickými zařízeními nebo při řešení bydlení či zaměstnání.
- **Prevence špatného zacházení** – vědomí, že existuje nástroj kontroly a že ombudsman řeší konkrétní případy z praxe, může přispět i k lepší ochraně vězňů před nevhodným nebo nezákonným zacházením.

A.4.5 Ombudsman upozornil policii na správný postup před realizací vyhoštění (sp. zn. 15/2025/NZ)

Ombudsman se v rámci své monitorovací činnosti účastnil společné návratové operace organizované Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), při níž byli na konci dubna 2025 z ČR navráčeni tři státní příslušníci Nigérie. Odlet proběhl z mnichovského letiště. Na místo byli cizinci eskortováni Policií ČR, která během převozu musela použít donucovací prostředky.

Z dokumentace a pozorování vyplynulo, že dotčení cizinci nebyli o návratu včas a srozumitelně informováni. Až těsně před transportem jim policisté sdělili konkrétní informace o plánovaném odletu, přičemž do té doby nevěděli, co přesně je čeká. Dva z nich po oznámení protestovali, ale následně uposlechli pokynů. Třetí zvolil pasivní odpór, který přerostl v krizovou situaci.

Z pohledu ombudsmana k této eskalaci nemuselo dojít. Dokumentace i svědectví ukázaly, že po dobu zajištění v detenčních zařízeních byli všichni tři cizinci klidní a spolupracovali s personálem. Přesto jim nebyly včas sděleny informace o návratu, a to ani v základním rozsahu, přestože pro takový postup neexistoval zákonný důvod.

Ombudsman v této souvislosti upozornil Ředitelství služby cizinecké policie na význam včasné a cílené přípravy cizinců na jejich návrat. Pokud existují důvodné obavy, že by mohli návrat mařit nebo ztěžovat, musí být tyto obavy řádně zdokumentovány a přesvědčivě odůvodněny. V opačném případě je neposkytnutí informací neospravedlnitelné a může vést k nadměrnému stresu či krizovým situacím v den návratu.

Silné emoce u nedobrovolných návratů nejsou výjimečné, nicméně právě proto je zásadní jim předcházet včasné, srozumitelnou a lidsky vedenou komunikací. Ta dává

prostor obavy zachytit, pracovat s nimi a zmírnit napětí dříve, než dojde k samotnému převozu, během něhož už na adekvátní reakci často nezbývá prostor. Ředitelství služby cizinecké policie doporučení ombudsmana akceptovalo a přislíbilo kroky ke zlepšení praxe v oblasti informování cizinců o plánovaném návratu.

A.5 Prosazování práva na rovné zacházení a na volný pohyb občanů EU

V roce 2009 byl ombudsman pověřen rolí vnitrostátního orgánu pro rovné zacházení a ochranu před diskriminací (*equality body*) v souladu s právem Evropské unie. Přispívá tedy k prosazování práva na rovné zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru nebo světový názor. Za tím účelem poskytuje pomoc obětem diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací a zajíšťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty.

Od ledna 2018 ombudsman pomáhá také cizincům-občanům Evropské unie, kteří žijí nebo pracují v České republice. Poskytuje jim informace o jejich právech a pomoc při podezření na diskriminaci z důvodu státní příslušnosti. Při tom spolupracuje se zahraničními orgány, které mají obdobné poslání vůči českým státním příslušníkům.

A.5.1 Ombudsman se zastal člověka s Downovým syndromem, kterého pojišťovna odmítla pojistit (sp. zn. 3984/2023/VOP)¹³

Odmítnutím pojistit člověka kvůli Downovu syndromu se pojišťovna dopouští přímé diskriminace z důvodu zdravotního postižení.

Stěžovatelka chtěla připojistit svého syna s Downovým syndromem. Když si pojišťovna jeho postižení uvědomila, pojištění odmítla. Argumentovala zvýšeným zdravotním rizikem.

Zákon pojišťovnám umožňuje na základě posouzení zdravotního stavu přiměřeně navýšit pojistné nebo upravit pojistné plnění. Pojišťovna ale nemůže z důvodu zdravotního stavu pojistence automaticky odmítnout uzavřít pojistnou smlouvu. Takový postup je přímou diskriminací.

Ombudsman vyzval pojišťovnu, aby syna stěžovatelky pojistila, případně se stěžovatelkou jednala o vhodném nastavení pojištění.

¹³ Posouzení námitky diskriminace je dostupné v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/nalezene/edit/13956>.

A.5.2 Ombudsman posoudil věkovou diskriminaci při přijímání do zaměstnání (sp. zn. 4983/2024/VOP)¹⁴

Pokud zaměstnavatel odmítne uchazeče o zaměstnání z důvodu jeho vyššího věku, jedná se o přímou diskriminaci.

Šestapadesátilétá žena s 25letou praxí se zúčastnila výběrového řízení. Posléze dostala e-mailem reakci, že byla kvalitní kandidátkou. Řízení však bylo zrušeno a společnost nyní hledá spíše juniorního kolegu.

Ombudsman požádal zaměstnavatele o vysvětlení. Věk zájemkyně prý nehrál roli, ale nepodala přesvědčivý výkon. A protože nikoho vhodného nenašel, vypsal nový inzerát.

Tyto informace však odporují e-mailu zasланému uchazečce. Podezření na věkovou diskriminaci tedy trvá. Před soudem by e-mail spolu s tvrzením uchazečky stačily k přesunu důkazního břemene na zaměstnavatele, který by musel důvody svého postupu doložit.

A.5.3 Zásadní pracovní jednání

Právnička odboru rovného zacházení se zúčastnila pravidelného jednání Výboru pro sociální politiku, rodinu a péči při Radě vlády pro rovnost žen a mužů. Předmětem jednání bylo mezi jinými financování agendy rovnosti žen a mužů a průběh transpozice evropských směrnic, které se této oblasti dotýkají. Výbor také projednal a schválil podnět k odměňování sociálních pracovníků a podnět směřující k odstranění mezery v péči o dítě (tzv. childcare gap).

A.5.4 Osvěta

Právníci Kanceláře se zapojili do již tradiční akce pořádané neziskovou organizací Pro bono alliance. V rámci semináře se studujícími diskutovali o případech z praxe ombudsmana.

Právnička odboru rovného zacházení vystoupila s tématem činnosti ombudsmana v oblasti rovného zacházení v rámci předmětu Klinika ombudsmanské praxe vyučovaného na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

A.5.5 Konference, kulaté stoly a školení

Ombudsman hostil mezioborovou konferenci Ministerstva práce a sociálních věcí s názvem Fórum aktivního stárnutí. Konference nabídla pestrou škálu témat jako ochrana práv starších lidí, prevence špatného zacházení, duševní zdraví ve vyšším věku

¹⁴ Posouzení diskriminace je dostupné v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezeno/Edit/14060>.

čí digitalizace. Právnička odboru rovného zacházení vystoupila v panelu „Škrtněme kolonku věk: Když zkušenosti vítězí nad předsudky“. Představila případy věkové diskriminace v oblasti práce a zaměstnání, které ombudsman řešil.

Vedoucí odboru rovného zacházení vystoupila v panelové diskuzi organizované Úřadem vlády v rámci akce Týden pro digitální Česko. Věnovala se případům, v nichž může umělá inteligence ovlivnit rovnost žen a mužů v každodenním životě.

Právničky Kanceláře se zúčastnily setkání krajských koordinátorů pro romské záležitosti, vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny, terénních pracovníků obcí a Rady vlády pro záležitosti romské menšiny na Krajském úřadu v Pardubicích. Školily terénní a sociální pracovníky a romské poradce na téma právo na rovné zacházení – možnosti obrany proti diskriminaci, zaměřené zejména na diskriminaci z důvodu romské etnicity.

A.5.6 Mezinárodní spolupráce

Právníci odboru rovného zacházení se zapojili do různých pracovních skupin a tematických setkání Equinetu (evropské sítě orgánů pro rovné zacházení). Konkrétně proběhlo setkání pracovní skupiny k rovnosti žen a mužů, které bylo věnováno zejména provedení evropské směrnice o násilí na ženách, schůzka k provedení směrnice o transparentnosti v odměňování, schůzka pracovní skupiny k věkové diskriminaci, schůzka pracovní skupiny zaměřená na koncepční témata a schůzka pracovní skupiny zaměřené na komunikaci.

Právnička odboru rovného zacházení se zúčastnila semináře evropské sítě Equinet na téma dopadů umělé inteligence na ochranu před diskriminací z důvodu věku a zdravotního postižení. Seminář umožnil účastníkům z orgánů pro rovné zacházení jednotlivých evropských států sdílet praxi. Poskytl také hlubší porozumění a rozvoj argumentace při poskytování ochrany před novými typy diskriminace.

Vedoucí odboru rovného zacházení se zúčastnila semináře zaměřeného na nenávistné projevy a předsudečné násilí. Obsahem semináře bylo sdílení zkušeností a inspirace pro činnost orgánů pro rovné zacházení v této oblasti.

Právnička odboru rovného zacházení se zúčastnila mezinárodní konference ERA (Europäische Rechtsakademie) zaměřené na rodinné právo v EU, kde vystoupila s příspěvkem o stejnopohlavních párech v EU a související judikatuře Soudního dvora EU. Příspěvek si vyslechlo cca 90 účastníků z řad právníků z praxe, soudců či akademiků.

A.6 Ochrana a prosazování práv lidí se zdravotním postižením

Počínaje lednem 2018 ombudsman zastává také funkci monitorovacího orgánu pro naplňování práv zakotvených Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením (Úmluva).

A.6.1 Zasedání poradního orgánu

V červenci se konalo 19. zasedání poradního orgánu ombudsmana pro oblast práv lidí s postižením. Hlavním tématem zasedání bylo právo na kvalitní a inkluzivní vzdělávání podle Úmluvy. Poradní orgán projednal návrhy ombudsmana do Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2026–2030 a zdůraznil potřebu posílit podporu dětí s postižením v běžných školách. Návrhy se týkaly zejména zvýšení kapacity škol, jasného vymezení odpovědnosti mezi školou, rodičem a státem, ukotvení zdravotní a dietní podpory ve školách nebo fungování speciálních tříd při běžných základních školách. Některé návrhy byly v rámci diskuze dále rozpracovány a obohaceny o zkušenosti a odborné poznatky členů poradního orgánu.

Poradní orgán přijal dvě usnesení – k právu na inkluzivní vzdělávání a k zařazení profese „tlumočník českého znakového jazyka“ do Národní soustavy kvalifikací – a vyzval ombudsmana, aby pokračoval v prosazování opatření a bránil oslabování podpůrných opatření, zejména pedagogické asistence v prvních třídách.¹⁵

Na zasedání navázala široce medializovaná tisková zpráva, která upozornila na nutnost zastavit nedobrovolný odliv dětí s postižením do domácí výuky a podpořit vznik speciálních tříd při běžných školách. Ombudsman v ní připomněl, že počet dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v domácím vzdělávání vzrostl od roku 2017 o více než 150 % a že za tím stojí především nedostatek míst ve školách a nedostatečné plánování ze strany měst a krajů. Zdůraznil, že zajistit inkluzivní vzdělávání je povinností státu podle Úmluvy, nikoliv otázkou dobročinnosti.¹⁶

A.6.2 Výzkum

Ombudsman poprvé vyhodnotil, jak Česká republika naplňuje Úmluvu, a to pomocí tzv. lidskoprávních ukazatelů. Ty umožňují zjistit nejen to, co stanoví právní předpisy, ale i jaká je skutečná situace v životě lidí s postižením.

Výzkum se zaměřil na čtyři oblasti: zákaz diskriminace, rovnost před zákonem, nezávislý způsob života a práci a zaměstnání. Nejlepší výsledek zaznamenala oblast dodržování zákazu diskriminace z důvodu postižení (49 %), nejhorší oblast rovnosti před zákonem (28 %), kam spadá i omezování svéprávnosti. Celkově stát naplňuje své závazky pouze z 38 %.

Ombudsman zjistil, že stát mimo jiné nezajišťuje účinnou ochranu před diskriminací, nereduкуje počet lidí s omezenou svéprávností, nepodporuje dostatečně přechod z ústavní péče do života v běžné komunitě, nemotivuje zaměstnavatele k vytváření

¹⁵ Zápis ze zasedání i přijatá usnesení jsou zveřejněny na webu ochránce, viz <https://www.ochrance.cz/vystupy/poradni-organ-crpdu/>.

¹⁶ Tisková zpráva ze dne 12. srpna 2025, dostupná z www.ochrance.cz.

pracovních příležitostí na otevřeném trhu práce a nesbírá potřebná data o zkušenostech lidí s postižením.

Na základě těchto zjištění ombudsman doporučuje připravit účinnější vládní strategii pro období 2026–2030, podpořit samostatné rozhodování lidí s postižením, zajistit dostupné sociální služby v místě jejich života, posílit zaměstnávání na běžném trhu práce a systematicky sbírat data. Výzkumná zpráva bude sloužit jako podklad pro komunikaci s Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením a pro další práci ombudsmana.¹⁷

A.6.3 Spolupráce s Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením a mezinárodní spolupráce

Kolektivní stížnost proti České republice – nedostupnost sociálních služeb

Organizace Autism-Europe s podporou Fóra pro lidská práva podala kolektivní stížnost k Evropskému výboru pro sociální práva.¹⁸ Hlavním předmětem stížnosti je nedostatek komunitních sociálních služeb pro lidi s postižením, zejména pro lidi s autismem, mentálním postižením a chováním náročným na péči.

V návaznosti na podanou stížnost se na ombudsmana obrátila Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva s žádostí o vyjádření ke stížnosti. Ombudsman práv proto vypracoval shrnutí svých dosavadních výstupů k dané problematice. Se svými poznatky hodlá přímo seznámit také Evropský výbor pro sociální práva.

A.6.4 Spolupráce s lidmi s postižením, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty

Příprava Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby s postižením

Právníci Kanceláře se podílejí na přípravě Národního plánu pro osoby se zdravotním postižením. Ve snaze o maximálně progresivní plán směřující k naplnění Úmluvy jednali o navržených opatřeních nejen s Úřadem vlády, ministerstvy, ale také například s Asociací zaměstnavatelů zdravotně postižených ČR nebo Výborem pro podporu osob s omezenou schopností právně jednat.

Předpisy k bezbariérovému užívání a jejich novelizace

Právníci Kanceláře se zúčastnili zasedání poradního sboru ministra pro místní rozvoj. Výsledkem společného jednání je dohoda, že Kancelář bude sbírat konkrétní podněty

¹⁷ Výzkumná zpráva ombudsmana je dostupné na webu ochránce, viz https://www.ochrance.cz/dokument/jak_cesko_plni_sve_povinnosti_z_umluvy_o_pravech_osob_se_zdravotnim_postizenim/.

¹⁸ Stížnost No. 245/2025 International Association Autism-Europe v. Czech Republic, podrobnosti viz <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/-/no.-245/2025-autism-europe-v.-czech-republic>.

k novelizaci předpisů k přístupnosti a bezbariérovému užívání staveb. Ombudsman na svých internetových stránkách vytvoří pro tyto účely formulář a zjištění následně spolu s Ministerstvem pro místní rozvoj, odborníky z této oblasti, ale především také samotnými lidmi se zkušeností zapracují do novely těchto předpisů.

A.6.5 Konference, kulaté stoly a školení

Představili jsme výzkum na půdě fakulty tělesné výchovy a sportu UK

Právnička Kanceláře se zúčastnila konference Zdravotní tělesná výchova 2025 na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, kde představila výzkum k uvolňování žáků z tělesné výchovy. Načerpala také další zkušenosti z praxe od předních odborníků nejen z Katedry zdravotní tělesné výchovy a tělovýchovného lékařství.

Na Slovensku oslavili 15 let od ratifikace Úmluvy

Zástupce ombudsmana se účastnil mezinárodní konference u příležitosti 15 let od ratifikace Úmluvy na Slovensku. V rámci svého příspěvku prezentoval, jaké nástroje pro monitoring Úmluvy u nás fungují a kde vnímáme při naplňování Úmluvy největší problém, a shrnul také spolupráci s poradním orgánem. Díky konferenci navázal spolupráci s kolegy z Chorvatska, Polska, Rakouska.

O nás bez nás anebo konečně s námi?

Právnička Kanceláře se zúčastnila konference Aliance pro individualizovanou podporu, která byla zaměřena na téma participace. V rámci konferenčního příspěvku prezentovala nejen poznatky ombudsmana k tomuto tématu, kdy lidé s postižením např. při plánování sociálních služeb mají minimální nebo téměř žádný hlas, ale především shrnula, co ohledně participace stanoví Úmluva.

Deinstitucionalizace a transformace: Budou žít lidé s postižením konečně mimo ústavy?

Protože Úmluva jasně říká, že lidé s postižením mají stejné právo jako ostatní žít nezávisle, připomínkoval ombudsman hlavní strategické dokumenty státu zaměřené na rozvoj sociálních služeb a proces deinstitucionalizace. Ve spolupráci s neziskovými organizacemi a některými členy poradního orgánu připomínkoval Akční plán deinstitucionalizace a dále také návrh Národní strategie rozvoje sociálních služeb. Za nedostatek považuje zejména to, že stát nemá jasnou strategii ukončování služeb ústavního typu, jasný harmonogram a termín, od kdy do ústavních služeb již nebudou přijímáni další klienti. Ombudsman také upozornil, že se ve strategických dokumentech dostatečně neřeší problém tzv. neregistrovaných služeb a především do tvorby těchto dokumentů nezapojilo MPSV lidi s postižením.

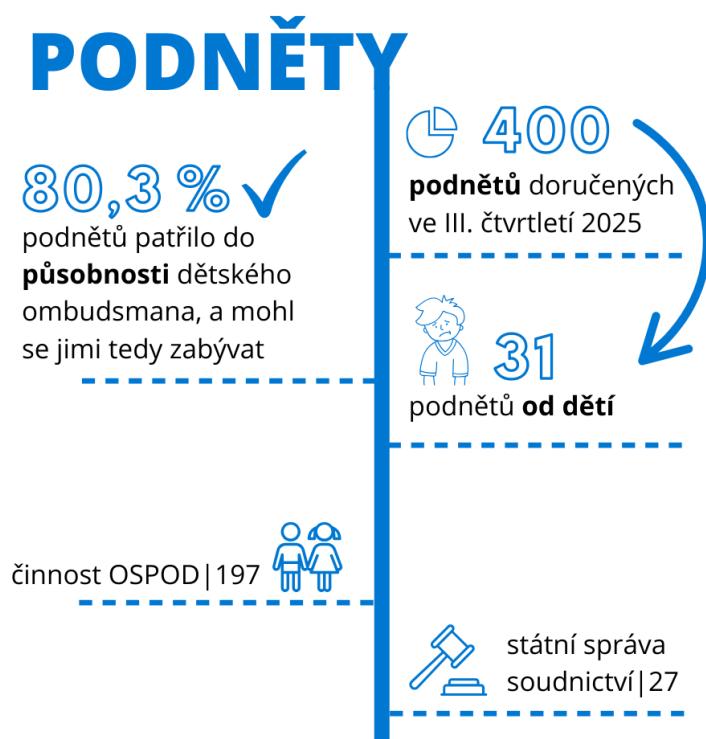
B. Dětský ombudsman

Dětský ombudsman od 1. července 2025 přispívá k naplňování práv dětí (lidí do 18 let) tím, že:

- **obecně** (systémově) sleduje a prosazuje práva dětí podle Úmluvy o právech dítěte i dalších mezinárodních smluv a
- **v případech jednotlivých dětí** prověruje postup úřadů, zařízení a různých institucí a osob, které vykonávají veřejnou správu.

B.1 Činnost dětského ombudsmana v číslech

Ve 3. čtvrtletí 2025 (tedy za první tři měsíce svého fungování) obdržel dětský ombudsman celkem **400** podnětů. Z toho **31** podnětů bylo přímo od dětí. Podíl podnětů v působnosti je 80,25 %. Nejvíce podnětů se týkalo ochrany práv dětí (197, převážně se jednalo o činnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí) a státní správy soudnictví (27).

B.2 Zvláštní oprávnění dětského ombudsmana

B.2.1 Řízení před Ústavním soudem

Dětský ombudsman společně s ombudsmanem zaslali Ústavnímu soudu společné vyjádření týkající se zvláštních zápisů do prvních tříd pro ukrajinské děti. Ty ředitelům škol umožňují zorganizovat zápis ukrajinských dětí později než zápis všech ostatních českých i zahraničních dětí. Napadená ustanovení považují za protiústavní a diskriminační. Zavádějí totiž méně příznivé zacházení s ukrajinskými dětmi, a to na diskriminačním základě. Představují tak přímou diskriminaci z důvodu národnosti (potažmo státní příslušnosti). Navíc mohou být v rozporu také s unijním právem. Společně se proto připojili k návrhu senátorů na zrušení ustanovení zákona o možnosti dvojích zápisů.¹⁹

B.3 Ochrana a prosazování práv dítěte

B.3.1 Návštěvy dětských zařízení

Za účelem sledování práv dětí se dětský ombudsman už v prvních třech měsících svého fungování zaměřil mimo jiné na podmínky dětí v ústavních zařízeních. Spojil síly s ombudsmanem a jejich týmy společně navštívily několik dětských zařízení různého typu – dětský domov, domov pro osoby se zdravotním postižením i zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Během vícedenních návštěv sledovali pracovníci Kanceláře nejen materiální podmínky v zařízeních, ale také bezpečí dětí, vhodnost umístění dítěte do zařízení daného typu nebo zajištění vzdělávání.

B.3.2 Mezinárodní spolupráce

Dětského ombudsmana a jeho tým navštívili kolegové z kanceláře slovenského ombudsmana, kteří se věnují ochraně hospodářských, sociálních a kulturních práv. Probrali společně téma, ve kterých řeší podobné problémy. Patřilo mezi ně kolizní opatrovnictví a provádění rozhovorů s dětmi v soudních řízeních orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Řešili také oblast šikany ve školách. Slovenské kolegy informovali, že se těmito oblastmi nově zabývá dětský ombudsman, a dohodli se na bližší spolupráci (nejen) v těchto tématech.

¹⁹ Tisková zpráva ombudsmana ze dne 23. září 2025, dostupná z https://www.ochrance.cz/aktualne/zastavi_ustavni_soud_oddeleni_zapisy_prvnacku_z_ukrajiny_zruseni_je_namiste_shoduji_se_ombudsman_i_zastupce_detskeho_ombudsmana/.

B.3.3 Ostatní spolupráce

Konec tělesných trestů

Dětský ombudsman oslavil spolu s dalšími zástupci iniciativy Dětství bez násilí zakotvení nepřijatelnosti tělesných trestů a duševního strádání dětí do českého právního řádu.

Dostupnost speciálních škol pro děti s postižením

Dětský ombudsman dostal řadu podnětů od rodičů, kteří se neúspěšně snažili přihlásit své děti s těžšími formami autismu, mentálního postižení nebo logopedických vad do základní školy speciální. Jelikož se jednalo o problém většího počtu dětí, které se s ohledem na závažnost svého postižení nemohou vzdělávat v běžných třídách základních škol, rozhodl se tématu podrobněji věnovat. Aktuálně prověřuje dostupnost těchto škol zejména v hlavním městě Praze.

B.3.4 Konference, kulaté stoly a školení

Dětský ombudsman a jeho kolegové podrobně představili novou instituci na několika platformách (např. na vládním Výboru pro práva dítěte, mezikrajském setkání metodiků sociálně-právní ochrany dětí, konferenci Dítě jako oběť systému či v rámci Podzimní školy práv dítěte na Právnické fakultě Masarykovy univerzity).

Zúčastnili se také XXIV. celostátního semináře Triáda „Aktuální otázky péče o děti separované od rodičů“ v Brně, kde vedli workshop na téma dětský ombudsman a nepřijatelnost tělesného trestání dětí. Podrobněji seznámili účastníky s nově vzniklou institucí a novými úkoly spočívajícími zejména ve sledování dodržování práv dětí v ČR dle Úmluvy o právech dítěte a dalších mezinárodních závazků. Zabývali se také novou právní úpravou týkající se zákazu tělesného trestání dětí a s účastníky diskutovali nad kazuistikami k danému tématu.

B.3.5 Osvěta

Tým dětského ombudsmana připravil nové informační letáky, které srozumitelně popisují, co dětský ombudsman dělá a co ne.²⁰

Připravil také nový vzdělávací program pro děti (školní kolektivy), v rámci kterého se seznámí s posláním i konkrétní praxí dětského ombudsmana, ombudsmana a jejich společné Kanceláře. Na začátku nového školního roku v Kanceláři přivítali na exkurzi hned dva školní kolektivy, tj. 60 dětí.

²⁰ Letáky jsou dostupné na webu ochránce, zde <https://www.ochrance.cz/situace/ombudsman-a-jeho-pravomoce/>.

B.4 Vyřizování podnětů a jiná šetření postupu úřadů a jiných subjektů

B.4.1 Dětský ombudsman zkontoval, že OSPOD dělá vše pro to, aby dívka se specifickými zdravotními potřebami byla svěřená do zařízení, které jí poskytne odpovídající péči (sp. zn. 315/2025/DO)

Dívka (17 let) se na dětského ombudsmana obrátila kvůli tomu, že je svěřená do péče dětského domova, který pro ni není vhodný. V dětském domově má řadu výchovných problémů, navíc si tam neumějí poradit ani s jejími specifickými zdravotními potřebami. Dívka si přála přejít do péče konkrétního zařízení, kde by se o ni uměli postarat lépe. Měla podezření, že svěření do vybraného zařízení se nepodařilo, protože OSPOD se jejímu případu dostatečně nevěnoval.

Tým dětského ombudsmana ověřil, že OSPOD místo pro dívku ve vhodnějším zařízení vyjednal. Zatím ale nemohli dívku přijmout z kapacitních důvodů.

Dětský ombudsman zkontoval, že OSPOD se situaci dívky aktivně zabývá. Dívka se bude moci přesunout do zařízení nejpozději v lednu 2026 s tím, že OSPOD dělá vše pro to, aby se mohla přesunout již dříve.

B.4.2 Dětský ombudsman se zastal mladíka, který utíkal před domácím násilím

Dospívající chlapec utekl od matky a otčíma k babičce, protože ho otčím bil. Oznámil to na OSPOD i policii. Pomoci se mu ale nedostalo. Přišel si tak pro radu za dětským ombudsmanem.

Tým dětského ombudsmana mu vysvětlil, jak může ve své situaci postupovat a na co má právo, a obrátil se také na OSPOD. Také chlapci nabídl, že jeho podání postoupí policii. Toho chlapec nevyužil, ale vybaven radami dětského ombudsmana se rozhodl, že na policii půjde znova sám, ale nenechá se již odbýt.

I tak může vypadat účinná pomoc dětského ombudsmana – podpořit děti a mladé lidi v tom, aby se za sebe dokázali sami postavit.

Brno 31. října 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(elektronicky podepsáno)

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce ochránce práv dětí
(elektronicky podepsáno)